

Danskur klaverbyggjari og stemmari:

Kann løna seg at umvæla gomul klaver enn at keypa nýggj

Bjóðar samtíðis føroyingi í læru sum klaverstemmari

Síðani 1966 hevur dansk klaverstemmarin Ulf Feyer vitjað í Føroyum annaðhvørt ár. Her hevur hann so stemmað og umvælt klaver og flygul kring landið.

Ulf Feyer er júst farin aftur til Danmarkar, har hann hevur eitt størri verkstað, ið bæði ger

nýggj klaver og umvælir gomul.

Tíðindablaðið Sosialurin tosaði við hann, áðrenn hann fór úr aftur Føroyum.

Ulf Feyer er ein av teimum fáum, sum hevur fingið útbúgving sum klaverbyggjari og sum enn arbeiðir í hesum fakinum.

Kappingin uttanífrá, eitt nú úr Japan, har teir hópframleiða klaver og flygul, hevur gjørt, at tað í dag bert eru heilt fá virki eftir í Danmark, sum framleiða klaver.

Ein stórir partur av arbeiðinum hjá núlívandi klaverbyggjarum fer tí til umvælingar og at

stemma. Av tí at tað ikki hava verið føroyingar, sum hava fingið sær útbúgving sum klaverbyggjarar og stemmarar, so hava danir í stóran mun tikið sær av hesum arbeiði í Føroyum. Mong eru tey, sum minnst Oskar Møller, sum stemmaði og umvældi klaver í Føroyum frá 1926 til 1956. Hann plagdi at steðga í Føroyum í ein mánaða ella fleiri. Hann hevði so eisini ein litlan verkstað her.

Nú Ulf Feyer hevur tikið sær av hesum arbeiði í skjótt 20 ár, ætla hann at fáa sær ein verkstað her og helst eisini steðga longri hvørja ferð, hann vitjar og helst á hvørjum ári.

Eingin føroyskur klaverstemmari

Vit spurdu hann, um føroyingar ikki sjálvir eru forir fyrri at stemma og umvæla klaverini.

— Hava tit fólk, sum hava fingið útbúgving sum klaverstemmarar, hetta tekur 2—3 ár, so eru tit sjálvandi forir fyrri tí. Men so vilt eg veit, hevur eingin føroyingur hesa útbúgving.

— Men finnst ikki tól, ið kunnu nýtast til at stemma klaver við?

— Tað eru slík tól til. Tað eru japanarar, sum hava gjørt stemmitól, tí teimum hevur torvað útbúna klaverstemmarar. Teir hava sum vera man ein stóran útflutning av klaverum, eitt nú til lond sum Føroyar. Men eg loyvi mær at halda, at tú fær ikki líka nógv burtur úr einum tóli, sum einum klaverstemmari. Eg haldi eisini, at hann, ið skal stemma, eigur at hava kunneika til arbeidssambod at umvæla eitt klaver við. Hetta hevur so bert ein útbúgvin klaverstemmari. Harafrat er at siga, at fleiri av teimum gomlu klaverunum í Føroyum eru meira ella minni farin, so neyðugt er, at hann, ið skal stemma, eisini hevur skil á at umvæla. Ulf Feyer leggur aftrat, at tað er helst ógjørligt at konsertstemma eitt flygul í diskantinum við at brúka eitt stemmutól. So avmarkingar eru við bert at brúka stemmutól.

Nógv klaver

— Eru nógv klaver í Føroyum?

— Her eru nógv klaver. Eg haldi tað er stórir áhugi fyrri tónleiki í Føroyum. Helst nógv stóri áhugi enn í Danmark — prosentvist. Hetta er kanska tí, at tit liggja meira fjarskotnir, og haraftrat kemur, at tit sigga ikki so nógv sjónvarp sum vit.

Ulf Feyer heldur, at tað vera seld eini 50 klaver í Føroyum um árið imóti 1700 í Danmark. So í mun til fólkatalið verða nógv fleiri seld í Føroyum.

— Eg fari annars at gita, at tað munnu vera millum 3000 og 5000 klaver og flygul í Føroyum.

— Hvussu er standurin á klaverunum í Føroyum?

— Tá eg byrjaði at stemma í Føroyum í 1966 vóru tey í sera ringum standi, tí tá hevði ikki verið stemmari í Føroyum í meira enn 10 ár. Oskar Møller gavst jú í 1956 — haldi eg. So hava einstakir føroyingar stemmað klaverini, og tað hevur hjálpt nógv, sjálvt um tað ikki hevur verið nokur verulig finstemming. Lat meg beinanvegin siga, at hvat viðvíkir tí at stemma klaver her í Føroyum, so er pláss bæði fyrri hálvamatørum og teimum meira professionellu.

— Hverji fólk hava klaver?

— Tað eru tey, sum hava góð ráð. Síðani tey, sum prioritera eitt klaver hægri enn ein bil. Men tað eru so eisini tey, sum vilja hava, at børnini skulu læra at spæla. Og tey eru heldur ikki so fá, tianbetur.

— Hverji góð ráð hevur tú til fólk, sum eiga klaver?

— At tey fáa klaverini stemmað av og á og endiliga rætt stemmað. Í prinsippinum skal eitt klaver stemmast tvær reisir um árið. Hetta hevur við hitabroytingina at gera. Men eg haldi, at eitt klaver í hvussu so er eigur at stemmast eina ferð um árið. Tey eiga tí at — Lat meg eisini her undirstrika, at standardurin á klaverum í Føroyum er rættiliga góður í dag. Tað er bert í einstøkum førum, at tað hevur verið neyðugt at gera størri umvælingar.

Ulf Feyer heldur, at eiga fólk eitt gott klaver, sum okkurt bagir, so kann tað so avgjørt løna seg at umvæla tað, heldur enn at keypa eitt nýtt.

— Eru nýggj klaver í Føroyum ov kostnaðarmikil í mun til í Danmark?

— Tað er sjálvandi ilt hjá mær at siga, tí her gera ymisk viðurskifti seg galdandi. Men tá tú spyr um hatta, so haldi eg, at prisirnir í Føroyum eru væl hægri enn teir í Dan-

mark.

Ulf Feyer visir annars á, at hann sjálvur ikki higartil hevur selt nýggj klaver í Føroyum, bert brúkt. Nú ætla hann sær tó at vera við í kappingini. Tí hann heldur, at prisirnir á tann hátt kunnu trýstast nakað niður.

— Eg vil meta, at eg kann selja eitt gott klaver í Føroyum 2000 — 3000 kr. biligari enn prisurin er í lötuni.

— Hvat heldur tú føroysku klaversejlararnir fara at siga til at fáa teg við í slíka kapping?

— Eg haldi, at kann kundin fáa eitt klaver fleiri túsund kr. biligari, so er tað bert gott. Tað er eisini sunt við meiri kapping.

Her leggur Ulf Feyer so aftrat, at tað er spell, at fleiri av teimum nýggju klaverunum, sum verða seld í Føroyum, eru ikki stemmað rætt. Her kundi tað so hjálpt, um handlararnir fingi eitt ávist samarbeiði við ein stemmari.

— Eg vitji klaversejlararnar hvørja ferð eg eri her og spyrji teir, um teir ynskja samarbeiði, men bert sjáldan hava teir nakrar kundar til min. Tað mugu teir nú taka fylgjurnar av, nú eg eisini fari at selja nýggj klaver.

Ulf Feyer upplýsir, at teir í Danmark hava gjørt ein felagsskap, har bert handlar, ið hava fólk, sum hav útbúgving sum klaverstemmarar og -byggjarar eru limir. Við at keypa klaver og flygul í hesum handlum, kunnu fólk so tryggja sær, at tey fáa eina góða vøru.

Tað visir seg, at fleiri av klaverhandlunum í Keypmannahavn hava lýst við, at teir kunnu stemma klaver, tó at hetta ikki er veruleikin. Tilíkt kunnu vit ikki bjóða okkara kundum.

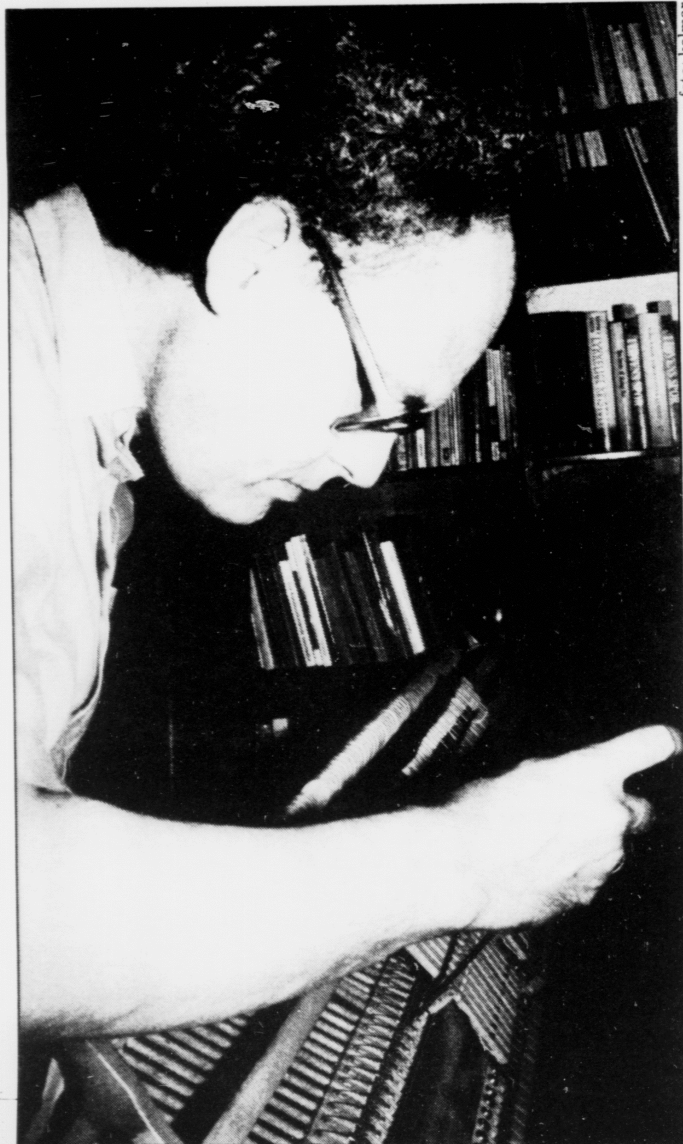
Bjóðar føroyingi lærupláss

Í dag hevur Ulf Feyer ein ungan mann í læru til klaverstemmarar. Hann hevur júst útbúgvð tveir aðrar.

Uppá fyrispurning um pláss er fyrri einum føroyingi, um áhugi skuldi verið fyrri tí her í Føroyum, sigur Ulf Feyer, at hann helst fer at taka ein lærling aftur um eitt ár.

— Og hví ikki ein føroying, spyr hann. — Eg haldi at onkur føroyingur átti at fingið sær útbúgving sum klaverstemmari. Tá hevði ikki verið so nryðugt at fingið fólk úr Danmark til Føroya at gera hetta arbeiði í framtíðini, endar Ulf Feyer, ið ætla sær aftur til Føroyar einaferð í heyst. Tá fer hann at hava eina framsýning á Hotel Hafnia við nýggjum og gomlum klaverum.

jan

Ulf Feyer var í síni tíð í læru í fimm ár til klaverbyggjari